

MINDEN A SZÉP MUNKÁJÁT FÉLIG, SZÉP KERESZTURI ROSZLIK GYÖRGI URAM KÉSZÍTETTE ANNO D.

Cédrus

HÁZASSÁG, CSALÁD, GYERMEKEK

Cédrus

HÁZASSÁG, CSALÁD, GYERMEKEK

Családról, házasságról, gyermeknevelésről, a pályázat keretében elhangzott előadások,
interjúk és beszélgetések gyűjteménye V.

2014.

ISSN 2064-4213

Kiadja:

Magyarországi Református Egyház Szeretetszolgálati Iroda/Cédrus Református Egyesített Szociális Intézmény

www.cedrusbaja.hu

2014/II.

Felelős szerkesztő: Bánné Kiss Erzsébet

Szerkesztőbizottság:

Bánné Kiss Erzsébet, Hernádiné Stefánkó Melinda Zsuzsanna, Pallós Boglárka

A fotó illusztrációk, borító tervek és grafikai szerkesztés: Kántor József

Nyomdai munkálatok: Apollo Média Digitális Nyomda Kft. Baja

Beköszöntő

Kedves Olvasó!

Néhány hete egy meghökkentő sor került a szemem elé egy internetes oldalon. Ez a bizonyos honlap az idelátogatók számára eligazodást próbál nyújtani az élet fontos dolgaiban és kérdéseiben. Napi jelmondatuk ez volt:

„Szeresd önmagadat jobban, mint felebarátodat!”

Első látásra mellbevágott, próbáltam forgatni, értelmezni magamban: mit is jelenthet ez? Mire gondolhatott az, aki írta? Talán üzeni kívánt környezetének, mert köszöni szépen, de elege van mindenkiből, vagy éppen csak úgy belekiáltani akart a nagyvilágba? Nem tudtam megemészteni, azóta sem.

Egyre csak Jézus szavai csengenek bennem – megjegyzem az alapgondolat eredetije ez: „Szeresd felebarátodat, mint magadat” Márk 12:31.

Nyilván lélek kérdése az, kiben mi lakozik, s tölti be az életét. Reménység szerint ez a kiadvány, melyet most a Kedves Olvasó a kezében tart, az utóbbihoz kapcsolódik és tartozik szorosan. Abból a szeretetből merít, mely önmagát mások után tudja sorolni. Sőt reménysége van arra is, hogy ebben a viszonyulásban, a végképp elrontott dolgok is fordulatot vehetnek.

Pál Apostoltól jobban megfogalmazni úgy sem tudnánk, ezért álljon itt összegzésként, amit a szeretetről írt:

„Ha emberek vagy angyalok nyelvén szólok is, szeretet pedig nincs bennem, olyanná lettem, mint a zengő érc vagy pengő cimbalom. És ha prófétálni is tudok, ha minden titkot ismerek is, és minden bölcsességnek birtokában vagyok, és ha teljes hitem van is, úgyhogy hegyeket mozdíthatok el, szeretet pedig nincs bennem: semmi vagyok. És ha szétosztom az egész vagyonomat, és testem tűzhalálra szánom, szeretet pedig nincs bennem: semmi hasznom abból. A szeretet türelmes, jóságos; a szeretet nem irigykedik, a szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel. Nem viselkedik bántóan, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem rója fel a rosszat. Nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal. Mindent elfedez, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr. A szeretet soha el nem múlik. De legyen bár prófétálás: el fog töröltetni; legyen nyelveken szólás: meg fog szűnni; legyen ismeret: el fog töröltetni.

Mert töredékes az ismeretünk, és töredékes a prófétálásunk. Amikor pedig eljön a tökéletes, eltöröltetik a töredékes. Amikor gyermek voltam, úgy szóltam, mint gyermek, úgy gondolkodtam, mint gyermek, úgy értettem, mint gyermek; amikor pedig férfivá lettem, elhagytam a gyermeki dolgokat. Mert most tükrön keresztül látunk, akkor pedig színről színre; most töredékes az ismeretem, akkor pedig úgy fogok ismerni, ahogyan engem is megismert Isten. Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet."

I. Korinthus 13

Baja, 2014. júniusában

Bánné Kiss Erzsébet

Babits Mihály
Zsoltár gyermekhangra

Az Úristen őriz engem
mert az ő zászlóját zengem.

Ő az Áldás, Ő a Béke
nem a harcok istensége.

Ő nem az a véres Isten:
az a véres Isten nincsen.

Kard ha csörren, vér ha csobban,
csak az ember vétkes abban.

Az Úristen örök áldás,
csira, élet és virágzás.

Nagy, süket és szent nyugalma
háborúnkat meg se hallja.

Csendes ő míg mi viharzunk
békéjét nem bántja harcunk.

Az Úristen őriz engem,
mert az Ő országát zengem.

Az Ő országát, a Békét,
harcainkra süketségét.

Néha átokkal panaszlom
de Ő így szól: "Nem haragszom!"

Néha rángatom, cibálom: -
tudja hogy csak őt kívánom.

Az is kedvesebb számára,
mint a közömbös imája.

Az Úristen őriz engem
mert az Ő zászlóját zengem.

Hogy daloljak más éneket,
mint amit Ő ajkamra tett?

Tőle, Hozzá minden átkom:
hang vagyok az Ő szájában.

Lázás hang talán magában:
kell a szent Harmóniában.

S kell, hogy az Úr áldja, védje
aki azt éneklí: Béke!

A konfliktusmentesség illúziója

Többeknek feltűnhet az olvasók között, hogy ez a néhány gondolat valami olyanról szól, amiben vagy benne voltunk, vagy leszünk. Azaz: nemcsak azt jelenti ez, hogy Baján a Cédrus Református Egyesített Szociális Intézmény által szervezett, és az elmúlt években megtartott képzések között volt konfliktuskezelés képzés is, hanem szól arról is, hogy **az élet konfliktusok nélkül szinte illuzórikus elképzelésnek tűnik**. Azaz: bármilyen furcsán is hangzik, elég nehéz elképzelni az életet konfliktusok nélkül. Ennek a szónak, vagy kapcsolati történéseknek a folyamata számtalan irányba indítja el az emberi gondolatot, miközben szárnyal a fantázia, visszatekintve és előre nézve keresve és kutatva azt: hogyan jutottunk el idáig és vajon ki tudunk-e keveredni egy adott konfliktusos helyzetből? Miközben érzések szintén sokszor nagyon sok minden rombolódik egy-egy konfliktusban.

Ha visszatekintünk, vagy a jelenben gondolkodunk, akkor nagyon nem kell messze mennünk, csak a mindennapjaink testközeli vagy éppen múltbeli történéseit sorra venni ahhoz, hogy kisebb-nagyobb konfliktusok jeleit észleljük. Ezekben a konfliktusos történésekben számtalan összecsapás, ütközet zajlik, mint ahogy erre maga a szó jelentése is utal. Vannak, akiknek az élete, a munkája mindennapos konfliktusok sorozatáról szól. Ennek nem örülünk, de be kell látni, hogy a konfliktusmentes élet egy szép álmom, amit a valóságban nehéz megvalósítani – ahogy erre fentebb már utaltam, de nem győzöm eléggé hangsúlyozni is.

Általánosságban nekem mindig eszembe jut, hogy a konfliktusok, a konfliktushelyzetek bizony komoly áldozatokkal is együtt járhatnak. Számtalan sértődés, botrányos jelenetek, akár emberi életek elvesztése (nemegyszer tömeges méretben), a tisztesség és becsület lejáratása is ott van a konfliktuscsomagban, mint lehetséges veszteség.

Vannak témák és történések, amelyek végigkísérnek bennünket, akár nemzedékeken keresztül is. Így **az emberi élet egyik nagy témája és történése a konfliktus** - teljesen függetlenül attól, hogy valaki milyen hitben, ideológiai áramlatban nőtt fel és él – **nemzedékek kísérője maradt**. Tekintettel arra, hogy a szóban forgó téma egy egyházi intézmény kereteiben több képzési szakaszban újra meg újra előkerül(t), szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy a Szentírás sem mentes a konfliktusos történetektől. Korabeli egyéni és közösségi kapcsolatokban (gondolhatunk itt akár: Káin Ábel, Márta Mária, Jézus kortársak), ideológiák harcában (Izrael pogányok; keresztyénség zsidók és pogányok), és mindezt továbbvezetve akár e jelenkorra: a kommunizmus kapitalizmus, a liberálisok konzervatívok, stb. küzdőterén ott húzódnak mindennapi konfliktusaink.

Mindez végigkíséri a keresztyén egyház történelmét is, amelyben szintén egy-egy konfliktusos helyzet komoly emberáldozattal járt és jár együtt. Nem véletlen, hogy volt és van számtalan olyan keresztyén gondolkodó, aki nem győzi/te felhívni a figyelmet arra, hogy a kialakult konfliktusok, és azok megoldáskeresése kapcsán egy visszanyert, ill. újra megteremtődő harmóniára van szükség. Ez a visszanyert harmónia az, amely az ember és önmaga, az ember és Isten, az embere és a teremtett világ között jöhet létre. Mindezt elérni gyakorta csak komolyan megvívott csaták után lehet. Azaz: a konfliktusmentes világ csalóka világ. Mert pontosan ez lehet egy elfojtott és lenyomott, a szőnyeg alá söpört és ebből fakadóan feszültséggel teli egyéni- és világkonfliktusokkal teli állapot.

Amikor **konfliktusokról** beszélünk, akkor azok **számtalan szintéren játszódhatnak le**. Elsősorban azokat említem itt, amelyek leggyakrabban előforduló, az egyén életét érintő konfliktusokról szólnak. Így beszélhetünk személyen belüli (intrapersonális) konfliktusról. Ebben mintegy önmagammal vagyok összetűzésben (olyan kérdésekre keresve magamban is a választ, amelyekben a vita, a harc, az összeütközés önmagamhoz vezet. Az élet nemegyszer produkál furcsa felfedezéseket, mint ahogy az egyszerű bölcs felismerésben boldogan konstatálta valaki: „A probléma én magam vagyok!” Kár lenne abban ringatni önmagunkat, hogy ilyen aztán meg nem eshet velünk.

A személyek közötti (interperszonális) konfliktus, az egyéni és közösségi érdekek közötti konfliktus, a társadalmi csoportok közötti, egy adott szervezetben belüli konfliktus témaköre tovább visz bennünket a konfliktus-pályán.

A téma és a tér pedig tovább tágítható, így belekerülhetünk a gazdasági, a politikai, a vallási és ki tudja hányféle konfliktus szövevényébe. Mindennek egy fontos konzekvenciája mindenképpen megfogalmazható: nemcsak a konfliktusmentes lét egy illúzió. Hanem fontos látnunk azt, hogy az élet különböző szintéren megjelenő konfliktusok egymásra hatással vannak és hermetikusan, légmentesen egymástól el nem határolhatók. A személyes problémám, egyéni konfliktusom meglátszik a munkavégzésemben, amiből munkahelyi konfliktus is lehet, vagy éppen fordítva.

Minden konfliktusnak megvan a maga saját állapota (lépcsőfoka), ami azt jelenti, hogy van, amely még az érintettek által kezelhető. Van, amit már csak külső segítséggel, vagy éppen hatalmi eszközökkel tudunk kezelni vagy kezelteni. Egy mindenféleképpen biztos: bárhogy is végződjön egy konfliktus, **azt megelőző állapot többet már nem állítható már vissza**.

A magam életében megtanulhattam: **konfliktust gerjeszteni és teremteni nem egy bonyolult feladat**. De azt megoldani már sokkal bonyolultabb. És ha ez sikerülne is, már a régi állapot nem fog helyreállni,

valaki vagy valami közben károsodott is.

Természetesen tudom, hogy vannak, akik nagyon szívesen felemlégetik, hogy az életben senkivel és sehol nem volt konfliktusuk. Mindez nagyon szép és jól hangzik. Amennyiben ez így lenne, akkor érdemes elgondolkodni: **vajon miért nem volt konfliktus az életében soha?**

Ennek kapcsán érdemes röviden végigfutni azon a gondolatsoron, hogy **kinek és milyen konfliktuskezelési stílusa van.** Tudjuk, hogy vannak, akik elkerülik, mondhatni félnek is ettől – így valóban nincs soha senkivel konfliktusuk. A kérdés legfeljebb megmarad: mi motiválja őket arra, hogy elkerüljék a konfliktusokat. Vannak, akik minden helyzetben szinte versenyre kelnek, és mint versengők, mindenáron győztesen szeretnek kikerülni egy-egy helyzetből. Ennek érdekében megtesznek mindent, akár még kapcsolatrendszerüket is megmozgatva. Vannak, akik alkalmazkodnak. Számomra ilyenkor az a kérdés: de mihez, kihez és miért? Vannak, akik némely esetben hajlandóak a kompromisszumra, hogy az éppen adott konfliktushelyzet megoldódjon. Tudjuk azonban azt is, hogy ezek gyakorta rövid élettartamúak lehetnek. Ezért egy viszonylag megnyugtató és tartós konfliktusmegoldásban fontos az érintett felek együttműködési szándéka. Ennek alapján együtt megkeresni többféle megoldásból a mindenki számára tartós és megnyugtató megoldást.

A konfliktuskezelés lehetőségeiről nem mindenki gondolkodik egyformán, ami természetes. Van, aki nem hisz azok rendezésében, vagy éppen nem mer, vagy nem tud hozzákezdeni egy-egy konfliktus megoldásához. Vannak olyan személyek, akik a pusztá jelenlétükkel már konfliktust gerjesztenek anélkül, hogy akár egy szót is szóltak volna.

Tudjuk hogy léteznek örökre és végleg megoldatlannak látszó politikai, gazdasági, szervezeti vagy éppen személyek és közösségek közötti konfliktusok. Vajon tudunk-e, akarunk-e, vagy éppen a mi dolgunk-e kezdeni ezekkel valamit? Miközben tudjuk, hogy vannak konfliktusok, melyek fenntartása valakinek akár az érdekét szolgálhatja. Azaz: számára előnyös, ha fennmarad egy konfliktushelyzet (pl. egy vezető esetében, amikor a dolgozók egymással vannak konfliktusban, addig sem vele foglalkoznak).

Nehéz elképzelni egy fennálló konfliktushelyzetben, de ha kellő távolságról szemléljük, akkor észrevehetjük, hogy a konfliktusoknak vannak, vagy lehetnek előnyei is. Hiszen ez által tisztulnak és tisztázódnak a kapcsolati viszonyok. Jobban látható, hogy kivel is állunk szembe, vagy éppen ki van mellettünk egy-egy konfliktusos helyzetben. Azaz: a konfliktusban sok az árnyoldal, de nem mehetünk el annak akár a letisztulást magával hozó értéke mellett. Mint a konfliktusok hozadéka, mi magunk is fel tudjuk mérni a tapasztalatunk alapján, hogy milyen erősségeink vagy gyengeségeink vannak egy

konfliktushelyzetben. Ezekkel egy esetleges következő hasonló esetben már számolhatunk is. A tisztelt Olvasó tudja csak igazán eldönteni, hogy melyik ponton érinti az életét mindaz, amit itt e téma kapcsán vázlatosan felvillantottam. A magunk életének konfliktusaival szembenézni, ezeket sorra venni nem egyszer komoly kihívás. Éppen ezért nem is biztos, hogy mindegyikkel szeretünk vagy kívánunk is foglalkozni. De vajon érdemes-e a szőnyeg alá söpörni az életet megkeserítő, a mindennapi közérzetünket szinte csak rombolni tudó konfliktushelyzeteket? Mindezek mellett fontos kérdés maradhat: én magam ugyan szeretném rendezni a helyzetet, de a másik érintett fél ezt nem tartja fontosnak. Meddig tudok akkor együtt élni egy ilyen helyzettel? Kérdések és válaszok születnek és formálódnak.

Tisztességtelen lenne, ha azt gondolnánk: minden konfliktushelyzetre van válasz és megoldás. Az viszont számomra bizonyos, hogy némely embernek akár a legapróbb lépés is egy fennálló konfliktus kapcsán rengeteg energiájába kerül, de lehet, hogy sokat segíthet a megoldáshoz vezető úton.

A konfliktusban erő van, ami többnyire romboló hatásúvá válik. Tudok-e ebből egy építő, konstruktív energiát kihozni, miközben érintettként magam is megsebeződhettem? Ugyanakkor tudatosítva azt, hogy a konfliktus olyan mint egy jéghegy. Ami kilátszik a vízből, az a konfliktus tartalmi része. Ami viszont nem látható, de sokkal jelentősebb méretű, az az érzelmekkel telített és sokkal súlyosabb rész.

Van-e konfliktus mentes élet, munkahely, vagy kapcsolatok? Ha igen, akkor milyen az? Ha meg nincs konfliktusmentes élet, akkor mit kezdünk a konfliktusainkkal? Ez utóbbi esetben a tartalmi és érzelmi rész rendezése valószínűleg komoly feladat úgy a magam, mint mások számára.

Kocsev Miklós

Balogh Ildikó

Mandulavirág Fogyatékkal Élők Református Gondozóháza,
Zalaegerszeg

Különdíj

"Összetartozunk, mert egy család vagyunk" rajzpályázat

TÁMOP 5.5.1.B-11/2-2011-0076. sz. pályázat

Munka- keresés

Munkanélküliség. Talán az egészség megromlása után leginkább ettől félünk mindannyian a legjobban. A munkahely elvesztése történelmi időben mérve, meglehetősen új jelenség hazánkban, még akkor is, ha már több, mint húsz éve jelen van, létezik, és szinte mindnyájunknál bekövetkezik időnként.

Noha sokat változott a világ a rendszerváltás óta, a munkahely elvesztését, és új munkahely keresését az emberek komoly traumaként élik meg, fogalmuk sincs, hogyan találjanak új munkahelyet, próbálkoznak ismerősöknél (ha nem szégyellik azt), önéletrajzokat írnak bárhová és bármilyen hirdetésre beadják, hátha valahol elfogadják. „Mindegy mi, csak munka legyen!” szokták az illetet indokolni. Ebben igazuk is van, csak az ilyen „bármilyen” munka sokszor rosszabb, mint a munkanélküliség. Egy munkahely, ahol kizsigerelik a munkavállalót, ahol folyamatos a hajtás, a stressz, a terhelés, ahol a szabadidő csak papíron létezik, ahol a főnök visszaél az alkalmazott kiszolgáltatottságával hosszú távon komolyabb mentális, egészségi, stb. károkat okoz, mint egy kicsit körültekintőbb, tudatosabb álláskeresés.

A könyvtárak, könyvesboltok tele vannak könyvekkel, melyek segítenek eligazodni a munkakeresés útvesztőiben, ismertetnek technikákat, melyek révén sikeresen állást találhatunk. Persze a körültekintés itt is ajánlott: nem szabad hinni azoknak a szerzőknek, akik 100%-osan garantálják álmaim munkahelyét két hét alatt. Van tehát szakirodalom, ami segít, bár az igazat megvallva sokszor nagyon életszerűtlennek tűnnek az ott felsorolt példák, viselkedési javaslatok, módszerek. Néha az az érzésünk támadhat, hogy ezek igazából az USA-ban, Nyugat-Európában alkalmazhatóak, nálunk nem. Különösen igaz ez akkor, amikor nem a jól szituált középosztály diplomás tagjai számára kell módszereket javasolnunk, hanem a társadalom margójára szorult, jelen esetben hajléktalan embereknek. Esetükben igen nehéz értelmezni a „hagyjunk névjegykártyát a titkárságon”, a „keressünk ismerőst az egyetemi évfolyamtársak között”, vagy a „vigyünk magunkkal a publikációs listánkat” tanácsokat.

Bár az álláskeresésről szóló tanulmányok, könyvek a legtöbbször a jól szituált, képzett, diplomás emberek számára készültek, természetesen ezek kis átdolgozással alkalmazhatók a hajléktalan emberek esetében is. A viselkedési, önéletrajz, vagy motivációs levél írási, álláskeresési technikák nem csak a fent jelzett csoportok esetében működhetnek, vagy működnének, hanem a képzetlenebb embereket alkalmazók világában is. Sőt, azt is mondhatjuk, hogy ha valaki betartja az álláskeresés legfontosabb szabályait,

elsajátítja a leghatékonyabb eszközöket, viselkedési módokat, közegéből jobban kitűnik, mint mondjuk egy diplomás, középosztálybeli, az állásra jelentkező versenytársak közül. A fáradságot tehát mindenképpen megéri.

Elengedhetetlen ugyanakkor, hogy ne essünk abba a csapdába, melybe gyakran kerülhetünk foglalkoztatási pályázatok esetében. Az álláskeresés ugyanis egy hajléktalan ember esetében nem lehet sikeres csupán tréningek és képzések biztosításával. A megfelelő munkahely megszerzése e célcsoport esetében különösen nagy kitartást, sok időt és energiaráfordítást igényel. Ügyfeleinknek szisztematikusan végig kell gondolniuk, mit várnak el a munkától, milyen munkahelyen szeretnének dolgozni, mihez értenek, mihez vannak adottságaik, mihez van kedvük, mi lenne az ideális munkahely, milyen áldozatokra és milyen határig képesek. Ezt követően fel kell mérni a lehetőségeket, a lehető legtöbb és leghatékonyabb módon (mely messziről sem az álláshirdetések böngészése) kell információt szerezni a kiszemelt munkahelyekről, vagy a korábban meghatározott típusú álláshelyekről. Ha megvan, fel kell mérni, meg kell ismerni, mely információk alapján már kifejezetten a szóban forgó állásra készíthető önéletrajz, motivációs levél, illetve ha ez nem szükséges ezek alapul vételével bonyolítható egy felvételi beszélgetés. Ezekre készülni kell, meggyőzőnek kell lenni, fel kell készülni a várható kérdésekre, gyakorolni kell a nehéz kérdésekre adandó válaszokat, stb. Minden egyes alkalom eredményét elemezni kell, a tapasztalatokat pedig fel kell használni a következő próbálkozás során.

Mint ez a, - messze nem teljes körű -, felsorolás is bizonyítja, az elhelyezkedés legfontosabb záloga a tudatos, megtervezett, kitartó és kreatív álláskeresési folyamat.

Ha belegondolunk, a legtöbb ember álláskeresés címén ír egy önéletrajzot, amit a tematikus oldalakon felbukkanó hirdetésekre automatikusan bead, és vár. Meg reménykedik. Ez azonban kevés, és különösen kevés, ha a cél egy hajléktalan ember elhelyezkedésének elősegítése. Jelen írás keretei nem teszik lehetővé, hogy részletesen szóljak az utcán töltött évek személyiségformáló hatásairól, azonban annyit mindenképpen meg kell jegyezni, hogy a hajléktalan lét következtében leszűkül a kapcsolati háló, nehézségekbe ütközik a kapcsolatteremtés, gyakoriak kommunikációs problémák, a kitartás, a tudatos tervezés képessége eltűnik, megkopik, a máról holnapra élés törvénye miatt. Akadályt jelent a megromlott egészségi állapot, a sokszor több éves munkanélküliség következtében elvesztett képességek, a viselkedési normák betartásának nehézsége, vagy a munkahely által megkövetelt szabályok (pl. pontos munkába érkezés, precíz és szorgalmas munkavégzés, stb.) nem teljesítése.

Az álláskeresés megkezdése előtt ezeknek a leküzdése elengedhetetlen, máskülönben a foglalkoztatás még ha sikerül is, tartós nagy valószínűséggel nem lesz. Ehhez a szociális munka eszközei bőven adnak eszközöket, módszereket (természetesen itt a szociális munkát, mint a meghatározott célok elérése érdekében más szakterületeket is bevonó tevékenységet értem, nem mindent magának a szociális munkásnak kell megoldania).

Ha a munkavállaláshoz szükséges alapfeltételek rendelkezésre állnak, akkor kerülhet sor az álláskeresésre. A szakmailag felkészült, az álláskeresés folyamatát ismerő segítő jelenléte ekkortól talán a legfontosabb. Az ügyfelet jó előre fel kell készíteni ennek a folyamatnak a lehetőségeire, előnyeire és nehézségeire. Tudatosítani kell benne, hogy várhatóan eredményt rövidtávon nem ér el, érhetik majd kudarcok, ami azonban teljesen normális és a hibákból tanulva, kitartó munkával olyan munkahelyet találhat, ami számára is megfelelő. Segíteni kell a célok megfogalmazását, a munkavállalást segítő képességek, ismeretek, készségek feltérképezését, a lehetséges álláskeresési technikák, stratégiák kialakítását. Ehhez nagyon intenzív, legalább heti rendszerességgel konzultációt és folyamatos kapcsolatot igénylő esetmunkára van szükség. Gyakorta számíthatunk az ügyfél elkeseredésére, a feladás gondolatára, ami teljesen érthető, egyrészt a hajléktalan lét céltalanságából, jövőnélküliségéből, egyik napról a másikra élezből fakadóan, másrészt sokuknak régen, vagy még soha nem kellett megküzdeniük egy állásért, ezért hamarabb keletkezik bennük feszültség, türelmetlenség, ami a program elhagyására készíti őket. A támogatás, a megnyugtató ilyenkor rendkívül fontos a segítő részéről.

Evidencia, mégis gyakori hiba a segítő folyamat során az ügyfelek akaratának figyelmen kívül hagyása. Sokszor tűnik egyszerűbbnek, ésszerűbbnek az az út, vagy megoldás, melyet a segítő javasol, de soha nem szabad elfelejtenünk, minden embernek joga van a saját életének irányításához, így az azzal kapcsolatos döntések meghozatalához is. Ezen alapvetésen túl azonban számos módon lehet segítséget nyújtani ügyfelünk számára, ha bírjuk bizalmát, vélhetőleg javaslatainkat alaposan megfontolja, mielőtt döntést hozna.

Az álláskeresést jelentősen segítheti egy-egy álláskeresési, vagy önismereti tréning, de csak akkor, ha az ott hallottak, tanultak érvényre jutását a segítő szakemberek az esetmunka során lehetővé teszik. A sikeres tréningek utáni lelkesedés még ki is aknázható, azonban erre csak akkor van lehetőség, ha egyrészt az ehhez szükséges intenzív támogató esetmunka megfelelő időkeretben biztosítható, másrészt

pedig, ha a támogató szociális szakember ismeri, érti és alkalmazni tudja az álláskeresési tréningeken elhangzó technikákat, eszközöket. Bár azt gondolnánk, ez triviális, messze nem ez a helyzet. A szociális munkások között sem gyakori az álláshirdetés-önéletrajz pároson kívüli technikákat alkalmazni, ami pedig az álláskeresés legkevésbé hatékony és sikeres módja, így ennek kizárólagos alkalmazásával kétséges a megfelelő munkahely megtalálása és elnyerése. A célok elérése érdekében ennél sokkal több kell. Segíteni kell a hajléktalan embert, hogy tudatosan megfogalmazza céljait, alkalmazni kell minden lehetőséget, eszközt, ami a kitűzött céloknak megfelelő munkahely megtalálását segíti, folyamatosan értékelni kell a sikertelen próbálkozások tanulságait, melyek figyelembe vételével kell folytatni a munkahelykeresést. Egy ilyen folyamat előbb, vagy utóbb minden bizonnyal eredményre vezet. Az így megszerzett állás sokkal megfelelőbb a „mindegy, csak munka legyen” típusú állásoknál, a munkahelyi beilleszkedés, a megfelelő munkavégzés, és ezzel a munkahely megtartása hosszabb távon is megvalósítható, ami pedig alapja, kiinduló pontja a sikeres társadalmi integrációnak, a hajléktalan lét végleges elhagyásának.

Fentieket összefoglalva egy, a társadalom peremén élő emberek számára tervezett foglalkoztatási program esetében a siker érdekében nem elég a hagyományosan alkalmazott álláskeresési technikák megismertetése. Úgy kell kialakítani a program tartalmát, hogy az lehetőséget adjon a hatékonyabb eljárások megismerésére és begyakorlására, melynek hatékony módszere lehet az önismereti és álláskeresési tréning. Ez azonban önmagában kevés, ha az álláskeresést nem támogatja intenzív, szakszerű szociális munka, mely segíti a tréningeken elhangzottak gyakorlatba ültetését, a kudarcok értékelését, tanulságok levonását, valamint legfőképpen az aktivitás fenntartását, a feszültségek, nehézségek feloldását. Ha mindez biztosított, az elhelyezkedésre és munkahelyének hosszútávú megtartására jó esélye nyílik ügyfeleinknek.

Ghyczy Gellért

Hurtony Zoltán

Cédrus Református Egyesített Szociális Intézmény
Fogyatékosok Nappali Intézménye, Baja

III. Díj

"Összetartozunk, mert egy család vagyunk" rajzpályázat

TÁMOP 5.5.1.B-11/2-2011-0076. sz. pályázat

Erőterben

Oltalomban

Amikor a gyerekeim felnőttek, úgy éreztem nincs rám olyan nagy szükségük, de még tele vagyok szeretni akarással, van elég energiám. Mivel kezdtem hozzáöregedni a velem együtt élő anyámhoz, arra gondoltam, jó lenne valamit kezdeni magammal. Ugyanerre az időszakra tehető, hogy elváltam. A házasságom nagy csalódás volt, tehát egy új férj keresésén nem gondolkodtam. Mindig – kicsi koromtól fogva- az anyaságra készültem, maradtak hát a gyerekek. Nem akartam „24 órás” nevelőszülő lenni, csupán hétfvégeken, ünnepeken akartam szeretni, pátyolni egy-egy gyermeket. Jelentkeztem és a nevelési rendszer azonnal beszippanzott. Elvégeztem egy tanfolyamot, ahol rengeteg elméleti anyagot tanultunk, de a valóság egészen másként alakult. Van nevelőszülői tanácsadónk. A 13 év alatt többel is dolgoztam együtt. Volt közöttük igazán segítőkész, de volt kevésbé lelkes is. A jelenlegi tanácsadóm érti a dolgát, aktív, tényleg segít a mindennapok hivatalos és nem hivatalos dolgaiban is. Ezen kívül Ő a kapocs a munkáltatónkkal, ugyanis 13 év után ez év január 1-től végre munkaviszonyba kerültünk. Eddig csupán tiszteletdíjat kaptunk.

Két év várakozás után 2001. júniusában kaptam két kislányt. Nagy lelkesedéssel, odaadással fogtam a feladathoz, de hamarosan kiderült, mennyire nem elég a gyakorlati kivitelezéshez az elméleti oktatás. Azóta tudom, minden gyerek, aki bekerül a rendszerbe, valamilyen szinten sérül.

Valószínűleg nem voltam-vagyok- elég türelmes, viszont nagyon lelkiismeretes, így a kudarcok jócskán megviseltek, amit nem csak a gyerekek miatt éreztem, hanem sokszor a rendszer miatt is. Erről hosszan tudnék beszélni, de szerencsére ez mára szelídült és változott jó irányba.

Természetesen a kudarcok mellett vannak örömek is. Öröm, hogy ragaszkodnak hozzám, respektálnak, kikérik a véleményemet és szót fogadnak, sőt még büszke is lehetek Rájuk, a jó munkájukért, jó viselkedésükért. Van olyan is, hogy a kudarcnak tűnő dolog később jóra fordul: az egyik kislányt el kellett küldenem, mert nem voltam elég a neveléséhez. Úgy éreztem minden törekvésem, törődésem hiábavaló. Ez a kislány mára felnőtt, némi kallódás után férjhez ment és éppen most szült egy kislányt. Rendezett, jó anyagi körülmények között él, úgy tűnik, rendben van az élete.

Hogy mit jelent "idegen" gyereket nevelni? Ha saját gyerekeim bántanak, az fáj, de ha a nevelt gyerekeim, akkor dühös vagyok, felháborodok. A saját gyerekeimet szeretem, a nevelt gyerekeimet kedvelem. Különbség, ha egészen kicsi is. Nem tudom, választanám-e még egyszer a nevelőszülőiséget?

Azt látom, a velem együtt kezdő „öregék” szintén belefáradtak ebbe a munkába-hívásba. A fiatalok, mintha másképpen tennék, sokkal lezserebbek, nem csinálnak nagy ügyet semmiből. Ha nem tetszik egy gyerek, se perc alatt megválnak Tőle. Nekem ráment majdnem egy évem egy ilyen elválásra, sőt még ma is dolgozik bennem a kérdés, vajon mindent elkövettem, hol hibáztam?

Én, ha megtehetném, minden jövődöbeli nevelőszülőnek azt tanácsolnám, csak akkor vállalja ezt a nagyon nehéz munkát, ha valóban igazi elhivatottságot érez!

Dienes Zsuzsa

Kötélékek

Attila útja

Beszélgetőtársam, Tumbász Attila a Cédrus Intézmény Hajléktalanok Átmeneti szállásának lakója. Van olyan élethelyzet, amikor sem a munkalehetőség, sem a lakhatás nem magától értetődő. Előzőeket érintő, nem mindig egyszerű történések egymásutániságát idézte fel Attila, őszintén, sallangok nélkül.

Kérlek, mesélj arról, hol születtél, hol nőttél fel?

Baján születtem '74-ben, s lassan a 40-et töltöm hó végén, ha minden jól megy. Gyakorlatilag Baján éltem le az életem eddigi részét. Másfél évig voltam fent Pesten, illetve annak környékén dolgoztam, ott volt szállásunk, egyébként Bajához kötődöm teljes egészében.

Van-e Baján élő rokonod?

Nagynénémék élnek itt, unokatestvérek vannak Baján. Nem tartjuk a kapcsolatot napi szinten.

Hogy alakult az életed? Emlékeim között él, hogy a 958-as Klubban (bajai rock-kocsmá volt) sokszor megfordultál, éppen úgy, mint én.

Igen. Akkoriban egy bajai áruházban dolgoztam, az élelmiszer osztályon, de szépen lassan leépült az intézmény. Ezután volt egy jó másfél év munkanélküli időszakom, ahol mellette itt-ott-amott, létfenntartás szintjén dolgozgattam. Erre többé-kevésbé a házasságom is ráment... erre is ... inkább így fogalmazok, mert így pontos. Elkerültem Pestre, onnan csoportos leépítés miatt el kellett jönni. Visszajöttem Bajára, itt egy mosodában dolgoztam négy és fél évet. Onnan is eljöttem. Ennek a következménye az lett, ha az embernek nincs munkája, nincs pénze... Közben albérletről, albérletre jártam, elfogyott a félretett pénzem, innentől ide kerültem (Cédrus Református Intézmény Hajléktalan Ellátás). Tavaly májusban, pont egy éve jöttem be. Gyakorlatilag másfél hónap bent töltött idő után felajánlotta a Cédrus, ha gondolom, akkor támogatott foglalkoztatottként itt szívesen látnának... azóta itt vagyok.

Talán felismerték azt, hogy tudsz, vagy akarsz dolgozni?

Szerintem igazából nem ismertek, mert nem ismerhettek. Az első egy hónapban eléggé visszahúzódóan éltem bent. Nem is próbáltam nagyon ismerkedni. Amikor bejöttem, úgy éreztem, hogy minél előbb ki. Az ezelőtt lévő másfél évet úgy éltem, hogy inkább nem ettem, csak legyen fedél a fejem felett, hogy ne

kelljen ide kerülnöm. Ez mind fizikailag, mind szellemileg leépített. Most, egy év elteltével látom, hogy milyen szinten voltam akkor és hála Istennek sikerült visszakeverednem az életbe... azért ha emlékszel, világ életemben egy kicsit duci gyerek voltam, de ide, 180 centivel és 71 kilóval jöttem be.

Munkanélküliség, sodródás, ez mind befolyásolhatja az előzőeket. Te hogy látod?

Persze ezek rakódtak egymásra, biztosan.

Mik azok a kapaszkodók, vagy fogódzók, amik segítenek jelenleg, hogy kimássz ebből a helyzetből?

Mindenféleképpen nagy segítség nekem-azt hiszem mindenkinek, aki ebbe az élethelyzetbe kerül és egy kicsit is úgy érzi, hogy van még mit keresnie az életben-, hogy itt számítanak rá. Jó érzés, ha az ember olyan helyen van, hogy tudja azt, számítanak rá, ez mindenképpen lendületet ad a továbblépéshez. Evvel persze tudni kell okosan élni, tehát nem visszaélni, hanem élni. Az egy év alatt számomra is kialakult egy bizalmi légkör a sorstársakkal. Amikor az ember kicsit úgy magába zuhan, mert ez időről-időre előfordul - hiszen vannak évfordulók mindenki életében -, akkor... aki olyan, az leül veled beszélgetni, aki olyan, hogy tudja, az meg... gondolja: most ne piszkáljuk, hagyjuk békén, és akkor megy minden tovább. De kell az a légkör, amivel tovább tudsz lépni. Ahogy mondtam az előzőekben, gyakorlatilag inkább nem ettem, csak legyen hol lennem, ezért abban a társaságba, ahova jártam - társasági ember voltam - a végén elfogytak a tagok, ott maradtam magamban. Leépítettem mindent, nem jártam sehova, nem mentem emberek közé, nem érdekelt semmi. Most szépen lassan eljutottam oda, hogy jelenleg emberek közé is hajlandó vagyok kimenni. Később, amikor beszélgettem a többi lakóval arról, amikor bejöttem, azt mondták, hogy ilyet még nem láttak, hogy én egy hónapig szó szerint senkihez nem szóltam akkor. Reggel felkeltem, jó reggelt, jó reggelt, sziasztok, lefőztem a kávémat, bent a melegedőben elolvastam, szólt a tévé, hallgattam, délben megkajáltam ... nem foglalkoztam a körülöttem lévővel egyáltalán. Most te azért tudod, hogy nem ilyen voltam, mert hiszen emberek között éltem, de most ott tartok, hogy újra hajlandó vagyok beszélgetni embertársaimmal.

Ahogy látlak, hétről-hétre úgy érzem, jössz ki a mélységekből, embertársi kapcsolatokat építesz, élsz azokkal a lehetőségekkel, amik kínálóznak. Mert van, aki kap lehetőséget, de nem tudja értékelni azt, ha adódik egy befogadó környezet, vagy egy étkezési lehetőség, vagy munkalehetőség, vagy az, hogy van hol a fejét lehajtani és nem a csillagos ég a tető...

Amikor Pest környékén dolgoztam, gyakorlatilag egy ifjúsági szállón voltunk, ugyanígy 3-4-5-6 ágyas szobákban ... igazából persze bele lehet tespedni abba, hogy én azt mondom, hogy a hajléktalan szállón

lakom, lehet ezt így is megfogalmazni. Én úgy fogalmazom: „Gyerekek, munkásszállón vagyok” pont. Nem azt mondom, hogy milyen szar nekem, hogy most hajléktalanszállón-egyébként az-. Sokáig nem is akartam, de van, hogy az embernek el kell dönteni, hogy a part, vagy híd alatt, vagy itt, akkor azért ez kulturáltabb. Vannak sokan, akik nem gondolják, hogy ide szeretnének jönni, hanem inkább kint, kinek-kinek döntése. Nekem, hogy most nem egy lakásban vagyok egyedül, hanem közösen használjuk a szociális helyiségeket, ez igazából nem volt idegen. Ez egy férfi szálló, a bentlakóknak egy része eltöltött bizonyos időt sorkatonaként, ott se volt más a helyzet. Szabályok mindenhol vannak, szabályok akkor is vannak, ha boldog családban élsz, még ha ezeket a szabályokat saját magad alkotod is, akkor is vannak. Itt most mások alkotják a szabályokat, nyilván okkal, ok nélkül szabályokat nem hozunk.

A szállón dolgozók között van-e, aki meghallgat, van-e, akihez fordulhatsz?

Igazából a szolgálatban lévő összes, én most úgy mondom, hogy kolléga, mert az, tulajdonképpen mindegyikhez lehet fordulni. Van akihez – nemcsak én mások is – szívesebben fordulunk, van, akihez kevésbé. De ez hangulat kérdése is, hogy van kedvem beszélgetni vele – emberek vagyunk mindannyian, minden ember más és más habitussal rendelkezik – van, amikor én is úgy érzem, hogy hagyjon békén, senkihez nem akarok szólni. Van olyan, hogy teljesen mindegy ki van ott, szívesen beszélgetek vele. Egyébként hála Istennek, tényleg, ha az embernek gondja van, akkor gyakorlatilag bárkihez lehet fordulni, akár a szociális gondozók közül, akár a vezetőhöz is. Na, ez sem tetszik mindenkinek egyébként. Jól elvannak a maguk kis magányában, őket zavarja az, hogy miért kell minden nap beszélgetni. Nem kell, de egyébként meg normális elvárás, ha bejövök, köszönök, hogy vagytok, mint vagytok. Van, akit ez zavar, nekem jólesik, hogy a reggelem úgy kezdődik, hogy egy mosolygós arccal indulok.

Szerintem is fontos. Persze van olyan is, akinek úgy alakult az élete, hogy ezt talán nem tudja (?), vagy nem is akarja (?) Elfogadni.

Szerintem a legnagyobb baj, hogy nem is akarja... mert a lehetőség ott van mindenkinek.

Nem tudhatjuk, hogy ki mit hordoz, hogy a hajlék nélküli élethelyzet mit okozott a lelkében, viselkedésében. Az mindenképpen biztató, ahogy te ki akarsz törni ebből, dolgozol és építed az emberi kapcsolataidat. Intézményünkben, most májusban te is részt vehettél a „Filadelfia Családgondozó szolgálat, avagy értékmentés a családokért” című TÁMOP pályázat támogatásával megvalósuló, munkaerő-piaci integrációs programon. Van-e, az ott elhangzottak között olyan

gyakorlati, vagy elméleti dolog, amit be tudsz építeni és később használni tudsz a munkakeresés kapcsán?

Biztosan. Bár nekem nem az első ilyen tréningem volt ez. Hasznos dolgok ezek, főleg olyanoknak, akik nincsenek nap, mint nap benne a munkaerőpiac körforgásában. Ami számomra új volt itt, hogy más volt a légköre, a hangulata. Ami kifejezetten jó volt! Közel egy éve nyüstölöm a céget jelenlétemmel - mint munkaerő -, ezen a képzésen olyan kollégák is ott voltak, akikkel igazán nincs napi kapcsolatom. Például veled is ismerjük egymást x ideje, de itt bent, a köszönésen kívül nem nagyon tudjuk, hogy kinek a szokásai, gondolkodása hogyan változott az elmúlt 20 év alatt. Ebből a tekintetből örültem, hogy ott lehettem, hogy olyan kollégákkal, akikkel egyébként nem beszélgettünk is beszélgethettünk, vagy megismerhettük más oldaláról is, mint ahogy egyébként nem ismerjük egymást, mert a munkahelyen sajnos erre nem sok lehetőség adódik.

Milyen terved, célod, van az életed további, előtted lévő része felé tekintve?

Ahogy említettem, szépen lassan kezdem visszaépíteni az életemet. 10 év alatt építettem le ezt, gyakorlatilag a nullára, tehát azért egy év alatt odáig tudtam eljutni, hogy akkor most kezdjünk el újra élni. Nem azért mentem föl igazából Pestre, hogy most hagyjuk itt Baját és minden fájdalmunkat. Egyszerűen változtatni kellett valamin és ez igazolódott is. Valahogy mindig úgy alakult, hogy amikor valamin változtatni kellett, akkor szembejött a megoldás. Akkor a fővárosba mentem, majd vége lett, így hazajöttem. Gyakorlatilag másfél hónapig voltam munkanélküli segélyen, persze ki is használtam azt a másfél hónapot, mert másfél évig 12 órás műszakokban dolgoztunk, az sem volt egyszerű. Amikor éppen lejárt volna a „pihenési lehetőségem”, merthogy elfogyott a munkanélküliből a keretem, bementem a munkanélküli hivatalba jelentkezni, felnéztem a faliújságra és ki volt írva, hogy mosodába embert keresnek, akkor ragasztották fel. Jelentkeztem, két nap múlva már dolgoztam. Onnan eljöttem, ott is három hónap volt a munkanélküli járadéknak a lehetősége. Két hónap után voltam úgy, hogy elfogyott a spórolt pénzem, valahova menni kell az albérletből, azt fizetni nem tudtam. Eljöttem ide, egy hónapig voltam még munkanélküli járadékon, illetve járt volna, de jöhettem dolgozni! Év végéig még biztosan tudnak itt munkát adni, meg a támogatás megvan. Nagyon bízok benne, hogy utána is valami történik, egyszer majd csak szembejön a megoldás újra. Már nem akarok karriert építeni, aminek meg kell lennie, az legyen meg, legyen kajám, legyen megbecsülésem, legyen hol lakjak. Igazából nagyon hova építsek?

Remélem, lesznek az életedben további társak és lehetőségek, akik-amik melléd szegődnek. Köszönöm a beszélgetést, az őszinteségedet!

A beszélgetésünk felvétele óta, Attila életében fontos változás történt. Közel egy hónapja részt vehet a Cédrus tanya-programjában, ami azt a lehetőséget kínálta számára, hogy a hajléktalan létet maga mögött hagyja.

Pallós Boglárka

Bolla Judit
Mandulavirág Fogyatékkal Élők Református
Gondozóháza, Zalaegerszeg

Balogh Eszter
Megaldelem Fogyatékosok Református Ápoló,
Gondozó Otthona, Nyiregyháza

Bartuska Anita
Szivárvány-Ház Fogyatékosok Református Otthona,
Tiszafüred

Különdíj

I. Díj

Gál Zsuzsanna Nikolett
Bajai Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola,
Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani
Intézmény és Gyermekotthon

II. Díj

Gyuk Zsuzsanna
Mandulavirág Fogyatékkal Élők Református
Gondozóháza, Zalaegerszeg

Különdíj

Pinczés József
Mandulavirág Fogyatékkal Élők Református
Gondozóháza, Zalaegerszeg

Kátai-Urbán Evelin
Bajai Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola,
Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani
Intézmény és Gyermekotthon

I. Díj

Kothencz Dániel
Bajai Óvoda, Általános Iskola, Speciális
Szakiskola, Kollégium, Egységes
Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és
Gyermekotthon

Különdíj

Kiss Zsanett
Molnár Mária Református Fogyatékos Ápoló-
Gondozó Otthon, Cegléd

II. Díj

Cédrus gyöngyszem

„Egy család vagyunk” – Fogyatékos személyek napja Baján

Fogyatékos fiatalok és gondozóik számára rendezett élménynapot Baján a Cédrus Református Egyesített Szociális Intézmény, melyet az „Összetartozunk, mert egy család vagyunk” gondolat jegyében tartottak meg.

A Bácskai Kultúrpalotában közös áhítattal kezdődött az a találkozó, melyet a bajai Cédrus szervezett a fogyatékos személyeket ellátó intézmények ellátottjai és dolgozói számára. A rendezvényen mintegy 175 vendég jelent meg többek között más bajai intézményektől, illetve a Szeretetszolgálati Iroda fenntartásában működő bentlakásos intézmények részéről, így Tiszafüredről, Zalaegerszegről, Budapestről, Halasról, Órbottyánból és Dunaalmásról.

Az áhítatot követően a cédrusos fiatalok mutatták be az intézmény munkatársa, Pallós Boglárka által rendezett Virágok vetélkedése című színdarabot, melynek alapjául egy kászonújfalui népdal szolgált. A terápiás céllal létrejött színdarabot felállva, vastappsal ünnepelte a közönség. E nap keretében díjazták a Filadelfia – értékmentés a családokért elnevezésű pályázat keretében meghirdetett rajzpályázaton résztvevőket. A család, ahol élek, illetve A közösség, ahol élek címmel, a meghívott vendégeknek meghirdetett pályázatra összesen 117 pályamű érkezett, ezt értékelte a független, szakértő zsűri.

A megnyitón Csumán-Lechner Alexandra elmondta, a diakóniai munka rengeteg örömet nyújt, hiszen azonnali visszajelzések érkeznek mosolyok, érintések, szeretet formájában. Mindez pedig a beküldött rajzokon is visszatükröződik. A különleges napot a Duna partján fejezték be a vendégek, ahol a halászlé területén az ízek és vizek városának nevezetességeibe, jellegzetességeibe kóstolhattak bele. Így volt például sárkányhajózás, nemezelés és kisvasúttal városnézés, továbbá grillezett szendvicsebéd is. „A napnak az Összetartozunk, mert egy család vagyunk nevet adtuk, mely egyfelől utal a fogyatékos személyeket ellátó intézményekben élők egységére, de arra is, hogy az egyházon belüli tagság is egy közösséget formál, s ezen közösségek megélését szolgálta ez az alkalom is” – mondta el Molnár Egon, a Cédrushoz tartozó Fogyatékosok Nappali Intézményének vezetője.

Forrás: Botos Regina,
Magyar Református Szeretetszolgálat

Molnár Hajnalka

Magdaléneum Fogyatékosok Református Ápoló,
Gondozó Otthona, Nyíregyháza

III. Díj

Orsós Katalin

Mandulavirág Fogyatékkal Élők Református
Gondozóháza, Zalaegerszeg

Különdíj

Nagy Tibor

Juhász Zsófia Református Szeretetotthon,
Fogyatékosokat Ápoló és Gondozó Intézmény,
Órbottyán

Különdíj

Ranga Veronika

Bajai Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola,
Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani
Intézmény és Gyermekotthon

I. Díj

Simon Ildikó

Magdaléneum Fogyatékosok Református Ápoló,
Gondozó Otthona, Nyíregyháza

Különdíj

Takács Andrea

Mandulavirág Fogyatékkal Élők Református
Gondozóháza, Zalaegerszeg

Különdíj

Tar Szabolcs

Juhász Zsófia Református Szeretetotthon,
Fogyatékosokat Ápoló és Gondozó Intézmény,
Órbottyán

II. Díj

Tomics László

Mohács- Kölked Református Társégyszékházközség
Pándy Kálmán Otthona

III. Díj

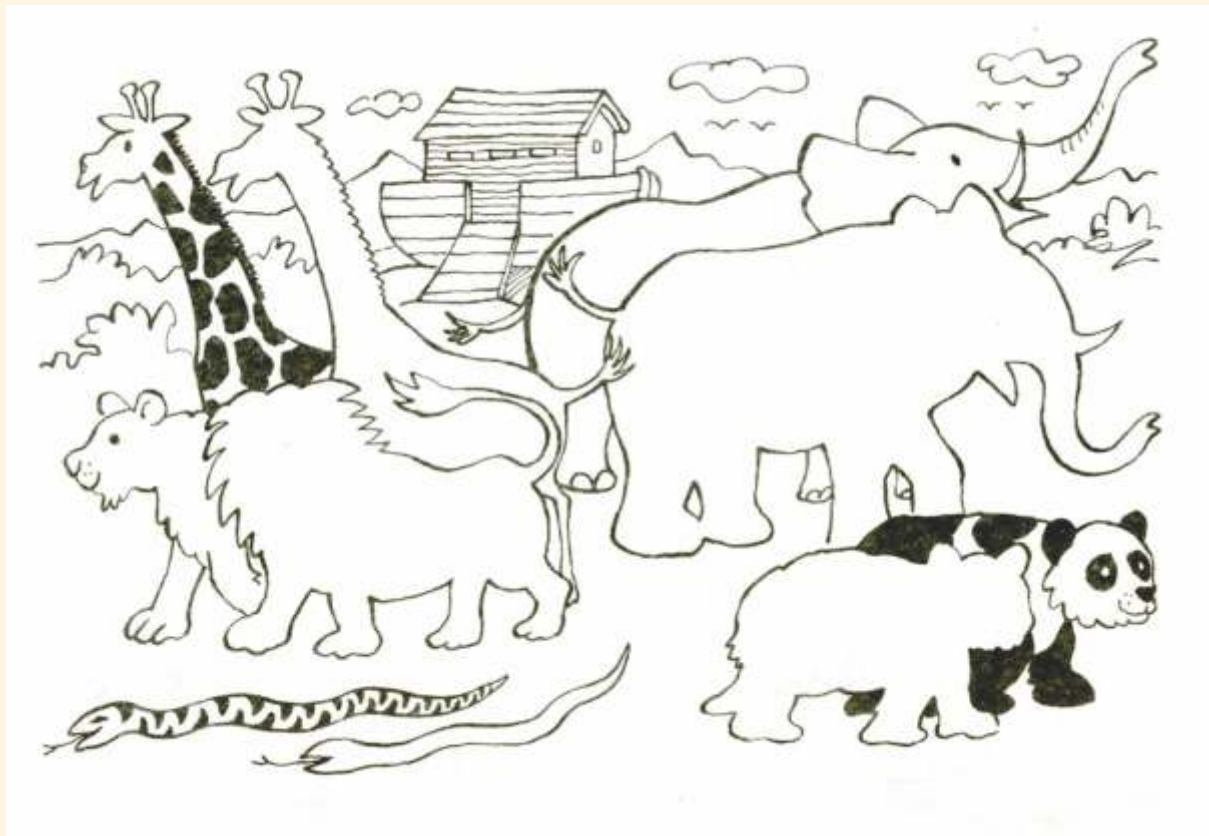

Vida Anikó

Bajai Óvoda, Általános iskola, Speciális Szakiskola,
Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani
Intézmény és Gyermekotthon

Különdíj

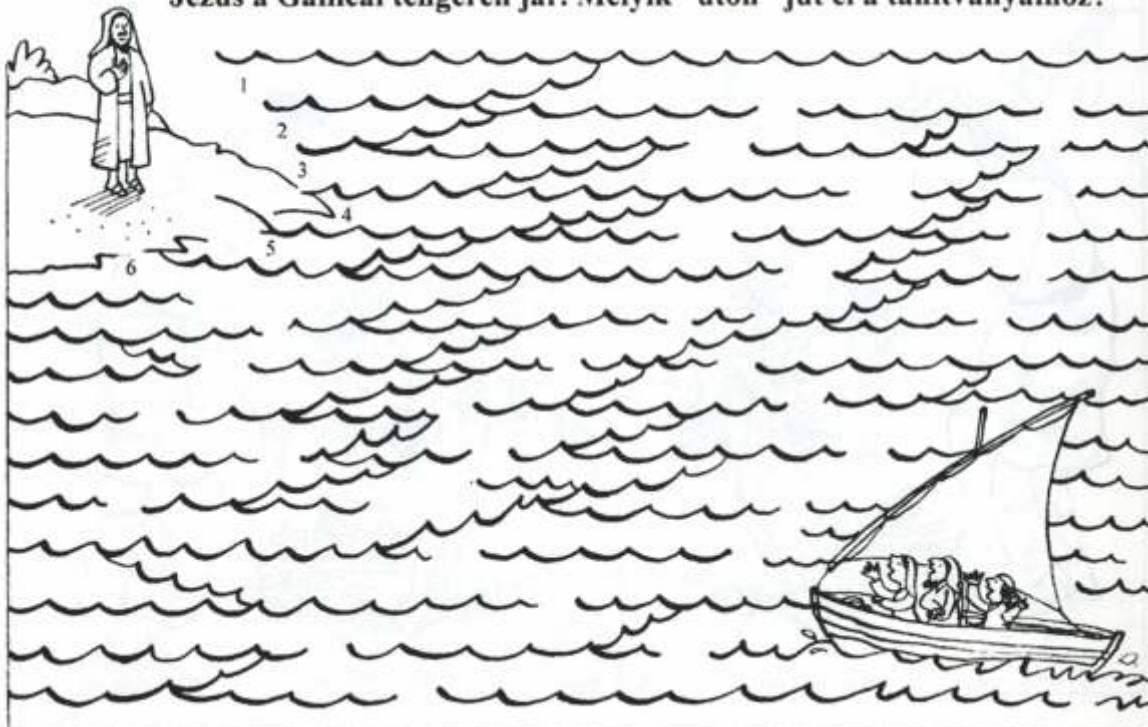
„Böngészde” gyerekeknek

Noé bárkája, egészítsd ki a rajzokat!

Jézus a Galileai tengeren jár. Melyik "úton" jut el a tanítványaihoz?

Tartalom

Beköszöntő

Bánné Kiss Erzsébet.....5. old

Babits Mihály: Zsoltár gyermekhangra.....7. old

Alapvetés

Kocsev Miklós

A konfliktusmentesség illúziója.....8. old

Közösségben

Ghyczy Gellért

Munka- keresés..... 13. old

Erőtérben

Dienes Zsuzsa

Oltalomban .....18. old

Kötélékek

Pallós Boglárka

Attila útja.....20. old

Cédrus gyöngyszem

Botos Regina,

„Egy család vagyunk” – Fogyatékos személyek napja Baján .....26. old

Böngészde gyerekeknek

Noé bárkája.....28. old

Jézus a Galileai tengeren jár.....29. old

A JÖCSELEKEDETEK
HITBŐL SZÁRMAZNAK.
Kijavította:
G^r TELEKI ARCTUR
és neje
B^r WESSELENYI ILONA.
1923.

SZÉCHENYI TERV

HUNGARIAN REPUBLIC

A project of the National Developmental
and Innovation Operational Program
with the support of the Ministry of Human Resources
Management and Labour Affairs